

Нам'як Ю.Ю.

аспірант,

*Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-602-0-43>

ЦИФРОВИЙ ВИМІР РОЛІ БНП У ПОВОЄННІЙ ВІДБУДОВІ УКРАЇНИ

Угоди злиття та поглинання, на думку В.Вергелес та Д.Баюра є специфічним каналом входження БНП в українську економіку. Аналізуючи галузеву структуру М&А на українському ринку в довоєнний період та перший рік війни, автори встановили, що найбільшу стійкість до наслідків війни виявив ІТ сектор та сектор телекомунікацій, які зберігають привабливість для інвесторів, як закордонних, так і вітчизняних і в яких очікується поживлення процесів злиття та поглинання сьогодні та найближчий повоєнний період [1].

Доречним в цьому світлі має бути ефективна взаємодія іноземних БНП із своїми українськими контрагентами. Серед ключових викликів у такій взаємодії є втрата довіри з боку закордонних партнерів через загрозу непередбачуваних змін, обмежений доступ до фінансування проєктів, потребу в цифровій трансформації процесів комунікації і контролю виконання зобов'язань. Саме тому потрібне ефективне управління зв'язками із гнучкими моделями, сценарне планування та адаптивне стратегування [2]. Для БНП це означитиме те, що цифрові інструменти можуть компенсувати дефіцит довіри, який неможливо усунути традиційними договірними механізмами в умовах війни.

На думку М. Скрипниченко, повоєнний досвід Німеччини, Японії та Ізраїлю доводить, що вирішальним чинником відновлення економіки була не сама по собі зовнішня допомога, а здатність держави акумулювати інвестиційний ресурс і спрямувати його у пріоритетні галузі. Спільними для цих країн виявилися розбудова ринкових інститутів та фінансового ринку,

пільговий податковий режим і підтримка науково-технічної сфери. Регресійний аналіз за українськими даними підтвердив пряму залежність динаміки ВВП від норми валового нагромадження основного капіталу та обернену – від рівня інфляції; за оцінками авторки, вихід на норму нагромадження в 30–35% ВВП за умови макроекономічної стабільності здатен помітно прискорити повоєнне відновлення [3].

Спираючись на європейський та японський досвід повоєнного відродження, як зазначають науковці Н. Мартинович, Е. Бойченко та М. Деліні, для відновлення територій нашої країни доцільним є запровадження спеціальних економічних інвестиційних режимів, а також визначення переліку пільг для інвесторів на територіях пріоритетного розвитку, не забуваючи при цьому і про узгодження інтересів держави, інвесторів та територіальних громад [4]. Для БНП це може означати зміщення предмета інвестиційного рішення, оскільки об'єктом оцінки стане не національне середовище загалом, а окремий майданчик із визначеним пільговим статусом.

Беззаперечний є той факт, що ключовим питанням повоєнного економічного відновлення не є відтворення довоєнної структури економіки, а її технологічне оновлення. Так, Ю. Кіндзерський, здійснивши аналіз показників промислового розвитку України зазначає про суттєве відставання вітчизняної промисловості від розвинених країн світу і наголошує про прорахунки в економічній політиці [5]. Є підстави стверджувати, що присутність БНП дедалі більше залежатиме від збігу їх стратегій з державними галузевими пріоритетами, а умови входження ставатимуть предметом переговорів, а не лише наслідком інвестиційної привабливості.

Узагальнення європейського досвіду реалізації плану Маршалла переконує, що відновлення України має починатися зі структурної трансформації та переходу від аграрно-сировинної економіки до промислово-інноваційного типу, що досягається шляхом створення сучасної високотехнологічної цифрової Індустрії 4.0, причому ініціативу в цьому питанні має виявляти сама Україна, щоб не закріпитися в статусі пересічної аграрної країни. Зі свого боку, Україна повинна забезпечити прозорість

використання міжнародної допомоги, викоринити корупцію та нецільове використання коштів [6]. На наш погляд, взаємодія з БНП має вибудовуватися навколо технологічних сегментів, де цифрові рішення материнських структур можуть бути локалізовані у виробничих процесах, а не навколо ресурсних галузей.

Базуючись на засадах вчень В. Кухарик та О. Шрамко перспективи участі БНП у повоєнному економічному відновленні визначатимуться також конфігурацією інституційних та галузевих умов. Так, дослідники акцентують увагу на необхідності реконструкції логістичних схем після блокування українських портів, забезпечення доступного фінансування та реструктуризацію заборгованості вітчизняних підприємств, відшкодування податку на додану вартість [7].

Очевидно, що кожен із вище зазначених напрямків буде пронизаний діджиталізацією: відбудова чи перекроювання логістики передбачатиме впровадження системи управління ланцюгами постачання, фінансові та фіскальні механізми – цифровізацію адміністрування, що сформує попит на технологічні компетенції БНП і окреслить їх роль, не стільки як постачальників капіталу, скільки управлінських та технологічних рішень.

Література:

1. Вергелес В., Баюра Д. Сучасні тенденції та перспективи розвитку бізнесу шляхом злиття та поглинання у воєнний та повоєнний періоди в Україні. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2023. № 1 (222). С. 21–26. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2023/222-1/3>.
2. Продіус Ю. І., Ткачук А. О. Управління міжнародними партнерськими відносинами українських підприємств в умовах війни та післявоєнної відбудови. *Інфраструктура ринку*. 2025. № 86. С. 140–144. DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastruct86-23>.
3. Скрипниченко М. І. Макроекономічні оцінки та прогнози повоєнного відновлення економіки України. *Економічна теорія*. 2022. № 2. С. 29–43. DOI: <https://doi.org/10.15407/etet2022.02.029>.
4. Martynovych N., Boichenko E., Dielini M. Rebuilding of Ukraine After War: Special Restoration Regimes and Stimulation of Sustainable Development of Territories. *International Review for Spatial Planning and Sustainable*

Development. 2023. Vol. 11, No. 4. P. 54–70. DOI: https://doi.org/10.14246/irspsd.11.4_54.

5. Кіндзерський Ю. Повоєнне відновлення промисловості України: виклики та особливості політики. *Економічний аналіз*. 2022. Т. 32, № 2. С. 101–117. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/2025>.

6. Pidorycheva I. Post-war recovery of Europe: experience and lessons for Ukraine. *Journal of European Economy*. 2022. Vol. 21, No. 2. P. 170–187. DOI: <https://doi.org/10.35774/jee2022.02.170>.

7. Кухарик В., Шрамко О. Діяльність ТНК в Україні в умовах війни. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2024. № 1 (18). С. 312–325. DOI: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2024-01-312-325>.